

มุมมองสิทธิ

ปีที่ 20 / ฉบับที่ 4 / เมษายน 2564

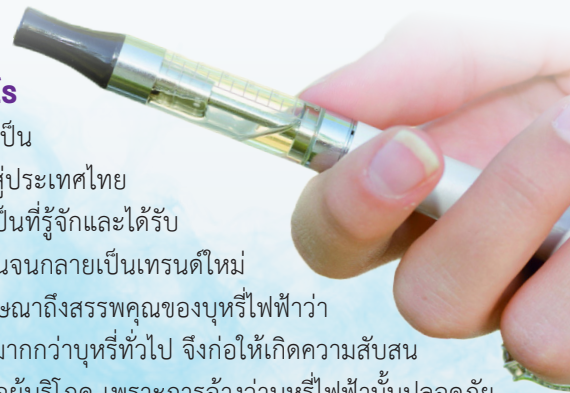
บุหรี่ไฟฟ้า กับ การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ตามหลัก สิทธิมนุษยชน

นางสาววรรณ จิรณานิวัฒน์ และนางสาวปณัสนันท์ อินคง*

ปัจจุบัน พบว่ามีความพยายามของกลุ่มอุตสาหกรรมยาสูบ และบุหรี่ไฟฟ้า ตลอดจนกลุ่มที่สนับสนุนบุหรี่ไฟฟ้า ในการแทรกแซง นโยบายการควบคุมยาสูบของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยน นโยบายจากการห้ามอย่างเด็ดขาด (comprehensive ban) ไปสู่ การจำหน่ายแบบมีเงื่อนไข โดยเหตุผลที่กลุ่มสนับสนุนบุหรี่ไฟฟ้ากล่าวอ้าง คือ บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยลดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้สูบบุหรี่ที่ยังไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้ การกำหนดมาตรการ เพื่อควบคุมหรือห้ามการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าจึงถือเป็นการขัดกับ หลักสิทธิมนุษยชนและสิทธิผู้บริโภคว่าด้วยเสรีภาพในการเลือก ใช้ ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยมากกว่า อย่างไรก็ตาม ขอบเขตนี้ค่อนข้างคลุมเครือ ข้อมูลที่ใช้ให้เห็นว่า บุหรี่ไฟฟ้าไม่ปลอดภัยและการกำหนดข้อห้าม หรือมาตรการเพื่อควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า ก็มีได้ถือว่าขัดกับ หลักสิทธิมนุษยชนและสิทธิผู้บริโภคแต่ประการใด...

บุหรี่ไฟฟ้าคืออะไร

บุหรี่ไฟฟ้าเป็น สินค้าชนิดใหม่ที่เข้าสู่ประเทศไทย เมื่อไม่นานมานี้ แต่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นจนกลายเป็นเทรนด์ใหม่ ประกอบกับการโฆษณาถึงสรรพคุณของบุหรี่ไฟฟ้าว่า ปลอดภัยต่อสุขภาพมากกว่าบุหรี่ทั่วไป จึงก่อให้เกิดความสับสน และความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค เพราะการอ้างว่าบุหรี่ไฟฟ้านั้นปลอดภัย กว่าบุหรี่ธรรมดาถึงร้อยละ 95 ไม่เป็นความจริง ข้ออ้างดังกล่าวเกิดขึ้น จากระดับความเข้มข้นของสารพิษที่พบในละอองลอยของผลิตภัณฑ์ บุหรี่ไฟฟ้า (ENDS) และผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ให้ความร้อน (HTPs) ซึ่งต่ำกว่า ควันบุหรี่ทั่วไป อย่างไรก็ตาม การลดการสัมผัสสารพิษเหล่านี้ไม่ถือเป็น การลดความเสี่ยงเสมอไป อีกทั้งยังไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ในระยะยาวที่จะสนับสนุนข้ออ้างด้าน ความปลอดภัยดังกล่าว ขณะที่องค์การอนามัยโลก (WHO) มีข้อเตือนอย่าง สม่ำเสมอว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งหมด รวมถึงผลิตภัณฑ์ HTPs เป็นอันตราย¹ และประกาศว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็น “อันตราย อย่างไม่ต้องสงสัย” ทั้งยังไม่ใช่ทางเลือก ที่ปลอดภัยกว่าบุหรี่ทั่วไป²

*ผู้เขียน : นางสาววรรณ จิรณานิวัฒน์ Tobacco Industry Denormalization Program Manager. Southeast Asia Tobacco Control Alliance และนางสาวปณัสนันท์ อินคง นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

¹ World Health Organization. (2019). Heated tobacco products (HTPs) information sheet. [online] Available at: <https://bit.ly/2O2giY7>.

² World Health Organization. (2019). WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2019. Geneva: World Health Organization

(อ่านต่อหน้า 2)

สารบัญ

- บุหรี่ไฟฟ้ากับการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค
ตามหลักสิทธิมนุษยชน
- มุมสะท้อน

หน้า 1

หน้า 2

- กสม. แกลงผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2563
ชุดการเรื่องร้องเรียนและรายงานผลการตรวจสอบ
อย่างมีประสิทธิภาพ – นำร่องจัดตั้งสำนักงานภาคใต้
- ภาพกิจกรรม

หน้า 6

หน้า 7

สิทธิผู้บริโภคและสิทธิด้านสุขภาพ เป็นสิทธิประการสำคัญของประชาชนที่รัฐต้องปกป้อง แต่บางครั้งสิทธิเหล่านี้ถูกนำไปอ้างถึงเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ดังเช่นกรณีการส่งเสริมให้มีการสูบบุหรี่ไฟฟ้าโดยอ้างว่าผู้บริโภคสามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอันตรายน้อยกว่าได้ และการห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าขัดต่อหลักเสรีภาพและหลักสิทธิมนุษยชน มุมมองสิทธิฉบับนี้จึงขอเสนอบทความเชิงวิชาการเรื่องบุหรี่ไฟฟ้ากับการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักและรู้เท่าทันการอ้างสิทธิบางประการที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค แต่อาจเป็นไปเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ทางการค้าเป็นสำคัญ ซึ่งขัดต่อหลักธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนด้วย

ปิดท้ายด้วยการสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ตุลาคม 2562 – กันยายน 2563) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ซึ่งประกอบด้วยผลการดำเนินงานที่สำคัญทั้งด้านการคุ้มครอง ส่งเสริม และเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพการทำงานที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในมิติต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ : นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์
(ทำหน้าที่แทน)

กรรมการ : นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง
นายสมณี พรหมรส
นางสาวอารีวรรณ จตุทอง
นางกสิมย์ ศรีประเสริฐ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นายบุญเกิด สมนึก
รองเลขาธิการ : นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์
นางสาวอจจา ฉายากุล

“มุมมองสิทธิ” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ของสวนสิทธิในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสม

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าของไทย

ประเทศไทยได้ริเริ่มการควบคุมยาสูบผ่านมาตรการทางกฎหมายตั้งแต่สามสิบปีก่อน และได้มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องสองฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 เพื่อบังคับใช้ในการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนให้ปลอดภัยและไม่ตกเป็นเหยื่อของการใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ แต่เมื่อมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ เช่น บุหรี่ไฟฟ้า บารากู เป็นต้น จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนามาตรการเพื่อให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ อันจะส่งผลให้การคุ้มครองสุขภาพของประชาชน

มีประสิทธิภาพ ทันสมัยและครอบคลุมมากขึ้น โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยได้บังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับ การควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ดังนี้

- ประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องกำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาราชอาณาจักร วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2557
- คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า “บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู” น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า” ลงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2558
- พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการปรับปรุงคำนิยามเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบครอบคลุม ยาสูบชนิดใหม่ๆ และบุหรี่ไฟฟ้า ได้รับการนิยามไว้เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 46 ซึ่งบัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ย่อมได้รับความคุ้มครอง ประกอบมาตรา 61 ซึ่งบัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ข้อมูลที่เป็นจริง

ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นได้อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

บุหรีไฟฟ้ากับหลักสิทธิมนุษยชน

กลุ่มสนับสนุนบุหรีไฟฟ้า ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าส่วนมากแล้ว มีสายสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมยาสูบ และได้ปรับบทบาทของกลุ่มจากกลุ่มสนับสนุนบุหรีไฟฟ้าเป็น “กลุ่มผู้บริโภค” มีการกล่าวอ้างหลัก “สิทธิมนุษยชน” และ “สิทธิผู้บริโภค” อย่างไม่ถูกต้อง โดยอ้างว่า นโยบายของรัฐบาลในการห้ามผลิตภัณท์ยาสูบเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิผู้บริโภค แท้จริงแล้ว ตามหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐมีหน้าที่ในการเคารพ ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน (Obligation to Respect) ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นหรือบุคคลที่สามละเมิดสิทธิมนุษยชน (Obligation to Protect) และการดำเนินมาตรการที่จำเป็นให้สิทธิต่าง ๆ เป็นจริง (Obligation to Fulfill) จะเห็นได้ว่า **หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐ คือการปกป้องสิทธิมนุษยชน (the State Duty to Protect Human Rights) ของประชาชน** ให้พ้นจากกระทำที่ไม่ชอบภายในดินแดนของตน และ/หรือการกระทำของบุคคลภายนอก รวมถึงองค์กรธุรกิจนอกอาณาเขตของตน

นอกจากนี้ในระดับสากล สหประชาชาติ (United Nations) ยังได้กำหนด “หลักการชี้แนะขององค์การสหประชาชาติเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ” (The UN Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs)³ ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2554 (ค.ศ. 2011) เพื่อป้องกันผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากธุรกิจ และเพื่อให้เกิดการคุ้มครอง (Protect) การเคารพ (Respect) และการเยียวยา (Remedy) ตามเสาหลัก 3 ประการ ของหลักการ UNGPs ได้แก่ (1) ให้รัฐมีหน้าที่ในการ “คุ้มครอง” ประชาชน (State Duty to Protect) จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน (2) ให้ภาคธุรกิจ “เคารพ” ใน หลัก สิทธิ มนุ ษ ย ช น (Corporate Responsibility to Respect) (3) ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนต้องเข้าถึง “การเยียวยา” (Access to Effective Remedy) โดย ภาครัฐและภาคธุรกิจซึ่งต้อง มีกลไกการฟื้นฟูเยียวยาที่เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ตามหลักการนี้แล้ว รัฐจึง

มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการถูกละเมิด โดยภาคธุรกิจและกำหนดความรับผิดชอบของธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนและหากพิจารณาหลักสิทธิผู้บริโภคและสิทธิด้านสุขภาพแล้ว การกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการจำหน่ายบุหรีไฟฟ้า ไม่ถือว่าขัดกับหลักสิทธิผู้บริโภคและสิทธิด้านสุขภาพตามที่กลุ่มสนับสนุนบุหรีไฟฟ้ากล่าวอ้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

● สิทธิผู้บริโภค (Consumer Rights)

คู่มือคำแนะนำขององค์การสหประชาชาติ (UN) เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (UNGCP) เป็น “ชุดหลักการอันทรงคุณค่าที่กำหนดลักษณะสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ สถาบันด้านการบังคับใช้ และระบบเยียวยาความเสียหาย” ใต้ระบุถึง “การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย” ในฐานะความจำเป็นประการหนึ่งที่ต้องได้รับการตอบสนอง⁴

คณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค (ACCP) ระบุว่ “ความแพร่หลายของพฤติกรรมหลอกลวงและความผิดปกติในตลาด หมายความว่า รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภค โดยการยอมรับและรักษาสหสิทธิของตนในตราสารทางกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค”⁵ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่ควบคุมผลิตภัณฑ์และซัพพลายเออร์ทั้งหมดเพื่อผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล ตลอดจนสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน เพื่อปกป้องพลเมืองจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตราย

สิทธิในการเลือกและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายน้อยกว่าตามที่กลุ่มอุตสาหกรรมยาสูบหรืออุตสาหกรรมบุหรีไฟฟ้ากล่าวอ้างว่า

หลักการชี้แนะเรื่อง
สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ (UNGPs)

³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2557). หลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ: ตามกรอบงานองค์การสหประชาชาติในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คลาสสิกสแกน จำกัด.

⁴ UNCTAD. United Nations Guidelines for Consumer Protection (2016). Available at: <https://bit.ly/3poX1AR>

⁵ ASEAN Committee on Consumer and Protection. (2020) Consumer Rights and Responsibilities. Available at: <https://aseanconsumer.org/cterms-consumers/consumer-rights-and-responsibilities>

ประชาชนมีสิทธิในการเลือกและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ประชาชนต่างก็มีสิทธิในการเลือกและใช้ผลิตภัณฑ์ใด ๆ ไม่ว่าผลิตภัณฑ์นั้นจะเป็นอันตรายมากหรือน้อยแค่ไหนก็ตาม โดยการผลิต การตลาดและการขาย ถูกอ้างว่าเป็นสิทธิตามมุมมองทางธุรกิจหรือการค้า “สิทธิ” ที่อ้างถึงนี้ดูเหมือนว่าจะเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ (absolute right) ซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นความจริง เช่น ทุกคนที่มีผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้ใช้เมทแอมเฟตามีนต่างก็ยอมรับว่า ไม่มีสิทธิมนุษยชนใดที่ควรได้รับการผลิตและใช้ยาที่เป็นอันตรายดังกล่าว ซึ่งยาชนิดนี้ถูกห้ามหรือจำกัดอย่างเข้มงวดในประเทศส่วนใหญ่ตามข้อตกลงในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (UN Convention on Psychotropic Substances) ปี 1971⁶

นอกจากนี้ สิทธิของผู้บริโภคไม่เพียงแต่เกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เท่านั้น ผู้บริโภคยังมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายและข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดการเข้าใจผิด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยและได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับความปลอดภัยเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์หรือหรือหยุดใช้ผลิตภัณฑ์ สิทธิของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจึงไม่สามารถตีความได้โดยไม่คำนึงถึงสิทธิด้านสุขภาพและความปลอดภัย

● สิทธิด้านสุขภาพ (Rights to Health)

บทปรัรณของธรรมนูญองค์การอนามัยโลก (WHO) ยืนยันว่า “สุขภาพคือสภาวะของความเป็นอยู่ที่ดีสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสังคม ไม่ใช่แค่การไม่มีโรคหรือความทุพพลภาพเท่านั้น” และ “สุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนจะได้รับตามมาตรฐานสูงสุด”⁷ สิทธิในการมีสุขภาพที่ดีจึงเกี่ยวกับการปกป้องและส่งเสริมสุขภาพอย่างเต็มที่เท่าที่จะเป็นไปได้ นั่นคือ การจัดอันตรายต่อสุขภาพทุกครั้งที่ทำให้ได้ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การลดอันตรายเท่านั้น

กรอบอนุสัญญาองค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (WHO FCTC) เป็นสนธิสัญญาที่ยืนยันสิทธิของประชาชนในการมีมาตรฐานด้านสุขภาพสูงสุด โดยบทปรัรณระบุว่ารัฐภาคี

ของ WHO FCTC ต้อง “มุ่งมั่นที่จะให้ความสำคัญต่อสิทธิในการปกป้องสุขภาพของประชาชน” จากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ที่ประชุมภาคีของ WHO FCTC ได้ยอมรับและยืนยันว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ให้ความร้อน (HTP) เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบ และควรได้รับการควบคุมในลักษณะเดียวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น ๆ⁸ และเชิญให้ภาคีควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า (ENDS / ENNDS) โดยการห้ามหรือจำกัดการผลิต การนำเข้า การแจกจ่าย การนำเสนอ การขาย และการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว⁹ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตกลงกันไว้สี่ประการ ได้แก่ การป้องกันการเริ่มต้นในบุหรี่ไฟฟ้า การลดความเสี่ยงต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ใช้นิรไฟฟ้า การป้องกันไม่ให้เกิดการอ้างสิทธิด้านสุขภาพเกี่ยวกับนิรไฟฟ้าซึ่งยังไม่ได้มีการพิสูจน์ และปกป้องกิจกรรมการควบคุมยาสูบจากผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิรไฟฟ้าและอุตสาหกรรมยาสูบ¹⁰

ผลิตภัณฑ์ยาสูบและนิรไฟฟ้าถือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รัฐจึงมีหน้าที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิผู้บริโภค สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และสิทธิด้านสุขภาพ และทำให้ธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน โดยการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวดและเหมาะสมเพื่อปกป้องประชาชนจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายดังกล่าว กลุ่มสนับสนุนอุตสาหกรรมยาสูบและนิรไฟฟ้าที่ทำให้สังคมเข้าใจผิดด้วยการให้ข้อมูลที่ผิด ๆ ไม่ครบถ้วน รวมถึงการอ้างถึงหลักการสิทธิผู้บริโภคและสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างโอกาสทางการค้า โดยไม่คำนึงถึงสุขภาพของประชาชน ซึ่งการบิดเบือนข้อเท็จจริงและการแทรกแซงนโยบายด้านสาธารณสุขดังกล่าว เป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและสิทธิขั้นพื้นฐานว่าด้วยมาตรฐานด้านสุขภาพที่ทุกคนควรได้รับอย่างสูงสุด นอกจากนี้ ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาควิชาการควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม และร่วมกันสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับนิรไฟฟ้าแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนสามารถปกป้องตนเองจากภัยของนิรไฟฟ้าได้ในทุกรูปแบบ

⁶ United Nations. United Nations Convention on Psychotropic Substances. (1971). Available at: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf

⁷ World Health Organization. (2006). Constitution of the World Health Organization. Basic Documents, Forty-fifth edition, Supplement, October 2006. Available at: https://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf

⁸ Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control Decision – eighth session. (2018). Novel and emerging tobacco products, FCTC/COP8(22). Available at: [https://www.who.int/fctc/cop/sessions/cop8/FCTC_COP8\(22\).pdf?ua=1](https://www.who.int/fctc/cop/sessions/cop8/FCTC_COP8(22).pdf?ua=1)

⁹ Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control Decision – seventh session. (2016). Electronic nicotine delivery systems and electronic non-nicotine delivery systems, FCTC/COP7(9). Available at: https://www.who.int/fctc/cop/cop7/FCTC_COP7_9_EN.pdf?ua=1

¹⁰ Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control – seventh session. (2016). Electronic Nicotine Delivery Systems and Electronic Non-Nicotine Delivery Systems (ENDS/ENNDS), Provisional agenda item 5.5.2, FCTC/COP7/11. Available at: https://www.who.int/fctc/cop/cop7/FCTC_COP_7_11_EN.pdf

กสม. แกลงผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2563 ชุดการเรื่องร้องเรียนและรายงานผลการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ - นำร่องจัดตั้งสำนักงานภาคใต้

20 เมษายน 2564 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) แกลงผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ตุลาคม 2562 – กันยายน 2563) โดยมีผลการดำเนินงานภาพสำคัญสรุปได้ดังนี้

● การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทั้งสิ้น 465 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 170 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.60 ทั้งนี้ กสม. ได้ตรวจสอบคำร้อง และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 387 เรื่อง ตัวอย่างเช่น สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีการเสียชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวและตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

● การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กสม. ได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งเป็นการประเมินระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2563 แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (2) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (3) กลุ่มบุคคล เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ สตรีและความเสมอภาคทางเพศ และผู้มีปัญหาสถานะสิทธิ และ (4) ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในความห่วงใย และมีการประเมินสถานการณ์เฉพาะอีก 2 เรื่อง ได้แก่ (1) การประเมินสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ (2) การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับเสรีภาพในชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเรียกร้องทางการเมือง โดยได้เสนอรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อเดือนมีนาคม 2564

● การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

มีการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ (1) ปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน (2) การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ (3) ผู้สูงอายุ (4) กรณีศึกษา : ผลกระทบด้านการจราจรของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้ามหานคร สายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี (5) การยุติการตั้งครุฑเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และ (6) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

● การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กสม. ได้ดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (4) โดยตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย จำนวน 5 เรื่อง ต่อมา ภายหลังการเข้ารับการประเมินสถานะจากคณะกรรมการประเมินสถานะ (SCA) ภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) ที่แสดงความห่วงกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระของ กสม. ในด้านหน้าที่และ

อำนาจดังกล่าว กสม. จึงได้จัดทำระเบียบ กสม. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริง กรณีมีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2564 เพื่อนำประเด็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานไปตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากพบว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน ก็จะเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

● การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

กสม. ให้ความสำคัญต่อการรณรงค์ในการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนหลายประการ อาทิ การจัดทำ ‘หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย’ และ ‘คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน’ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรและคู่มือฯ ไปใช้ประโยชน์

● การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กสม. ได้ดำเนินความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือกับพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI)

กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติและคณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) ในประเด็น อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขับเคลื่อนสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้ทำรายงานคู่ขนานเสนอต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศที่ได้รับการจัดตั้งตามสนธิสัญญา จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) รายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD) และ (2) รายงานคู่ขนานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประทุษร้ายหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (CAT) ฉบับที่ 2

● การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กสม. มีมติเห็นชอบให้จัดตั้ง ‘สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้’ ณ จังหวัดสงขลา เป็นส่วนราชการในภูมิภาคพื้นที่นาร่อง รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคร่วมกับเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาอีก 6 แห่ง รวมเป็น 12 แห่ง ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของ กสม. ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก หน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (4) และมาตรา 44 ที่กำหนดให้ กสม. ต้องชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมนั้น ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ หลักการปารีส ซึ่ง กสม. ได้ประสานความร่วมมือในระดับต่าง ๆ ทั้งกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อขอให้มีการยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว

ประการที่สอง ข้อจำกัดด้านกฎหมายกรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มิได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านสิทธิมนุษยชนไว้ ดังเช่นที่กฎหมายเดิมเคยบัญญัติ การขาดซึ่งหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับหลักการสากลที่กำหนดว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งมีอำนาจถึงตุลาการควรแสวงหาแนวทางยุติปัญหาผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยได้

และ**ประการที่สาม** ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยที่ กสม. จัดทำขึ้น ซึ่งเมื่อ กสม. เสนอรายงานดังกล่าวไปยังรัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ในทางปฏิบัติ หน่วยงานส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นต่อรายงานฯ พร้อมทั้งแจ้งผลการดำเนินงานของหน่วยงาน แต่ไม่แจ้งเหตุผลที่มีอาจดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ได้

สแกนอ่านรายงาน
ผลการปฏิบัติงาน กสม.
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

กสม. ลงนามถวายพระพรกรมสมเด็จพระเทพฯ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ

วันที่ 2 เมษายน 2564 นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง นางสาวอารีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยนางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้บริหารสำนักงาน กสม. ลงนามถวายพระพรพระชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง

ปธ.กสม.หารือร่วมแอมเนสตี้ฯ แลกเปลี่ยนข้อมูล และแนวทางการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

วันที่ 2 เมษายน 2564 นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงาน กสม. ประชุมหารือร่วมกับนางปิยนุช โคตรสาร ผู้อำนวยการแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลประเด็นสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ อาทิ เสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุม สิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชนศึกษา และแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกัน ณ ห้องประชุม 709 สำนักงาน กสม.

กสม. ร่วมประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG) ของ SEANF แบบทางไกล

วันที่ 20 เมษายน 2564 นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ และนางสาวอารีวรรณ จตุทอง เข้าร่วมการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group : TWG) ของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum : SEANF) ครั้งที่ 1/2564 แบบทางไกลผ่านแอปพลิเคชัน Zoom meeting ณ ห้องประชุม 704 สำนักงาน กสม.

กสม. หารือ กระทรวงการต่างประเทศกรณีสถานการณ์ ผู้หนีภัยการสู้รบชาวเมียนมาในประเทศไทย

วันที่ 29 เมษายน 2564 นางสาวอารีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วย นางหรรษา บุญรัตน์ ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าพบนายณัฐวัฒน์ กฤษณามระ อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ เพื่อขอรับทราบข้อมูลและหารือเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์การสู้รบตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา นโยบายของรัฐในการดูแลผู้หนีภัย ข้อห่วงกังวลต่อความปลอดภัยและการดำเนินชีวิตของชุมชนไทยที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบในฝั่งเมียนมา รวมทั้งบทบาทการช่วยเหลือของรัฐบาลไทยและความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ ณ กระทรวงการต่างประเทศ

ขอขอบคุณ

บุคลากรทางการแพทย์

ไทย

ที่เป็นกำลังสำคัญหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

THANK YOU HEROES

“ดูแลสิทธิในสุขภาพอย่างทั่วถึง เป็นธรรม ไม่ตีตรา ไม่เลือกปฏิบัติ”

กรุณาส่ง

รู้สิทธิ รักสิทธิ ไม่ละเมิดสิทธิ

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ 9/2552
ปณ.ศ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7 ฝั่งทิศใต้ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

สายด่วนร้องเรียน
ในวันและเวลาราชการ

Ins. **1377**

อ่านมุมมองสิทธิฉบับออนไลน์

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและบอกรับมุมมองสิทธิ ฟรี! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 6 และ 7 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวง
ทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0 2141 3932, 0 2141 3920 โทรสาร 0 2143 9575

ขอความกรุณา
ตอบแบบประเมินออนไลน์